هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

٣٠

سالّی/٢٠٠٢ ــ بەرگی سی

چاپی یەکەم ٢٠٠٢

پێڕست:

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەسپێک ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٣/٢٥ ل٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یەک ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٣/٢٦ ل١٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوو ـ چوار شەممە ٢٠٠٢/٣/٢٧ ل٢٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سێ ـ چوارشەممە ٢٠٠٢/٤/٣ ل٦٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە چوار ـ پێنج شەممە ٢٠٠٢/٤/٤ ل٨٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە پێنج ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٤/٩ ل ١٢١

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە شەش ـ چوار شەممە ٢٠٠٢/٤/١٠ ل١٥٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە حەوت ـ یەک شەممە ٢٠٠٢/٤/١٤ ل١٨٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە هەشت ـ دوو شەممە ٢٠٠٢/٤/١٥ ل٢٢٠

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە نۆ ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٤/١٦ ل٢٧٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دە ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٤/٢٢ ل٣٢٢

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یازدە ـ چوارشەممە ٢٠٠٢/٤/٢٤ ل٣٤٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوازدە ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٤/٢٩ ل٤١٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سیازدە ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٥/٦ ل٤٥٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە چواردە ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٥/٧ ل٥٢٠

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (١٣)

دوو شەممە ڕێکەوتی ٦/٥/٢٠٠٢

کاتژمێر (١٠)ی سەر لەبەیانی ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی٦ /٥/٢٠٠٢ ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بەسەرۆکایەتی بەڕێز د.ڕۆژ نوری شاوەیس سەرۆکی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا سکرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی ئاسایی ژمارە (١٣)ی خولی یەکەمی، ساڵی (٢٠٠٢)ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە(١)ی مادده(٢٠) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (١)ی هەموار کراوی ساڵی (١٩٩٢)ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی (١٣)ی خۆی لە کاتژمێر (١٠)دەی سەر لە بەیانی ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی ٦/٥/٢٠٠٢ دا بەم شێوەیە بێت:

١ـ خستنەڕوو و گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژەی یاسایەکی تایبەت بە حوکمەکانی یاسای سزاکانی ژمارە (١١١)ی ساڵی ١٩٦٩.

٢ـ خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی دووەمی یاسای ژمارە (١٧)ی ساڵی ١٩٩٣(یاسای حزبەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بسم الله الرحمن الرحيم

بەناوی گەلی کوردستانەوە دانیشتنی ژمارە «١٣»ی خولی یەکەمی ساڵی یازدەهەم دەست پێ دەکەین.

بەڕێزان. بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان دوو خاڵە.

یەکەم : خستنەروو وگفتوگۆ کردن لە سەر پرۆژەی یاسایەکی تایبەت بە حوکمەکانی یاسای جەزاکانی ژمارە «١١١» ی ساڵی ١٩٦٩.

دووەم: خستنەروو گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی دووهەمی یاسای ژمارە«١٧»ی ساڵی ١٩٩٣ی یاسای حزبەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق.

بەڕێزان. پێش ئەوەی دەست بە کار بین بەخێر هاتنی گەرمی بەڕێزان، وەزیری ناو خۆ ووەزیری داد ئەکەم، هەروەها وەزیری دارایی و وەزیری هەرێم هیوادارم ئامادەبوونیان لەم دانیشتنەدا مایەی پێشەوە چوونی گفتوگۆیەکان بێ وگەیشتن بە ئەنجامێکی چاک بێ لە ڕێگای دەرچواندنی یاسای

رێک وپێک له هەردوو بوارەکەدا.

بەڕێزان. بەنسبەت خاڵی یەکەمەوە تکام وایە ئەندامێکی بەڕێزی لیژنەی یاسایی بفەرمووێت، هەروەها ئەندامێکی بەڕێزی لیژنەی ناوخۆ وئەندامێکی بەڕێزی لیژنەی ـ دارایی، نووسراوتان هەیە بە تەئریخی ٤/١٠/٢٠٠١ جا فەرموون نووسراوەکەتان ئەدەمێ، بەڕێز کاکە ڕەش جەنابیشت فەرموو وەرە ئێرە، فەرموو.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

استناداً الى أحكام الفقرة(١) من قانون رقم(١) لسنة ١٩٩٢ وبناء على ما عرضه وزير العدل ووافق عليه مجلس الوزراء قررالمجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتاريخ / /٢٠٠٢ ما يلي :

اولاً: ايقاف العمل بمقدارالغرامات المنصوص عليها في قانون العقوبات المرقم(١١١) لسنة ١٩٦٩المعدل.

ثانياً: تكون مقدار الغرامات المنصوص عليها في القانون المذكور كما يلي:

١ـ في المخالفات مبلغا لا يقل عن(٥٠) خمسين ديناراً ولا يزيد على (٣٠٠) ثلاثة مائة دينار.

٢ـ في الجنح مبلغا لا يقل عن(٣٠١) ثلاثة مائة وواحد دينار ولا يزيد على (١٥٠٠) الف و خمسمائة دينار.

٣ـ في الجنايات مبلغا لا يقل عن(١٥٠١) الف وخمسمائة وواحد دينار ولا يزيد على (٥٠٠٠) خمسة آلاف دينار.

ثالثاً: تنزل المحكمة من مبلغ الغرامة عشرين ديناراً عن كل يوم يقضيه المحكوم عليه في التوقيف.

رابعاً: اذا كانت الجريمة معاقباً عليها بالغرامة فقط فتكون مدة الحبس التي تقضي بها المحكمة في حالة عدم دفع الغرامة يوماً واحداًعن كل عشرين ديناراً على ان لا تزيد مدة الحبس في كل الاحوال عن سنتين.

خامساً: ايقاف العمل بأحكام الفقرة الثالثة من قرار مجلس قيادةالثورة المرقم (١٠٤) في ١٩٨٨/١/٢٧.

سادساً:

أـ ايقاف العمل بالشق الثاني من المادة/٤٤٦ من قانون العقوبات ذي الرقم (١١١) لسنة ١٩٦٩ المعدل.

ب ـ ويجوز تبديل العقوبة المقررة في المادة/٤٤٦ من القانون المذكور بالغرامة التي لا تزيد على مائتي دينار اذا كانت قيمة المال المسروق لا تزيد على مائة دينار.

سابعاً: مع عدم الاخلال بأية عقوبة اشد ينص عليها في اي قانون او قرار نافذ. تطبق العقوبة المنصوص عليها في المادة/٤٤٣ من قانون العقوبات المرقم(١١١) لسنة ١٩٦٩ المعدل على مرتكب جريمة سرقة السيارات.
ثامناً: لا يعمل بأي نص يتعارض واحكام هذا القرار.
تاسعاً: على الوزراء المختصين والجهات ذات العلاقة تنفيذ هذا القرار.
عاشراً: يعمل بهذا القرار من تأريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی یاسایی تکایە:

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پاش دراسەت کردنی پرۆژەکە لە لیژنەی یاسا پەیوەندیمان کرد بە دیوانی تەدوینی قانونی ئەندامێکی لیژنەی تەدوینی قانونی حازر بوو لەگەڵ بەڕێز نوێنەری ئەنجومەنی وەزیران بەڕێز حاکم نەمر، پاش تاوتوو کردنی مەشروعەکە لە هەموو روویەکەوە رێک کەوتین هەر سێ لا کە بۆشێوەیەکی ئایندە مەشروعەکەبە شێوەیەکی تر بیهێنینە خوارێ ئەوەی کە ئێستا بەڕێزتان ئەمر بکەن بیخوێنمەوە وەکو ئیتیفاقی لە سەر کرایە و، بەوشێوەیە بیر لە پرۆژەکە بکەینەوە، تەقریبەن عەینی مەئالە، بەڵام تۆزێک بەرێک وپێک ترومونەسەق تر هاتیە، زۆرسوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو بیخوێنەوە.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بسم الله الرحمن الرحيم
باسم الشعب
المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق
رقم القرار:
تاريخ القرار:

قرار

إستناداً لأحكام الفقرة(١) من المادة(٥٦) من القانون رقم(١) لسنة ١٩٩٢ المعدل وبناءاً على ما عرضه وزير العدل ووافق عليه مجلس الورراء، قرر المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق بجلسته المنعقدة بتأريخ / / إصدار القرار الآتي:

أولاً: يكون مقدار الغرامات المنصوص عليها في قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩

المعدل كالآتي:
١ـ في المخالفات لا تقل عن (٥٠) ديناراً ولا تزيد على (٣٠٠) دينار.
٢ـ في الجنح لا تقل عن(٣٠١) دينار ولا تزيد عن (١٥٠٠) دينار.
٣ـ في الجنايات لا تقل عن (١٥٠١) دينار ولا تزيد على (٥٠٠٠) دينار.
ثانياً: تنزل المحكمة من مبلغ الغرامة عشرين ديناراً عن كل يوم يقضيه المحكوم عليه في التوقيف.
ثالثاً: اذا كانت الجريمة معاقباً عليها بالغرامة فقط فتكون مدة الحبس التي تقضي بها المحكمة في حالة عدم دفع الغرامة يوماً واحداً عن كل عشرين ديناراً على ان لا تزيد مدة الحبس في كل الاحوال عن سنتين.
رابعاً: ايقاف العمل بأحكام الفقرة الثالثة من قرار مجلس قيادة الثورة المرقم(١٠٤) في ١٩٨٨/١/٢٧.
خامساً: يعاقب بالحبس على السرقة التي تقع في غير الاحوال المنصوص عليها في المواد (٤٤٠) لغاية (٤٤٥) من قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩ المعدل ويجوز تبديل العقوبة المقررة في هذه الفقرة الى الغرامة التي لا تزيد على (٣٠٠) دينار اذا كانت قيمة المال المسروق لا تزيد على (١٠٠) دينار.
سادساً: يعاقب بالسجن المؤبد مرتكب جريمة سرقة السيارات.
سابعاً: لا يعمل بأي نص يتعارض وأحكام هذا القرار.
ثامناً: على مجلس الوزراء تنفيذ احكام هذا القرار.
تاسعاً: يعمل بأحكام هذا القرار اعتباراً من تأريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، رای لیژنەی ناوخۆ تکایە.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الى رئاسة المجلس الوطني لكوردستان العراق

م/ رأي اللجنة.

كتابكم المرقم (ك/٦٧) في ٢٠٠١/٦/٢٤

اجتمعت لجنة الشؤون الداخلية لدراسة مشروع زيادات الغرامات الواردة في المواد العقابية في قانون رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩ المعدل.

ان لجنة شؤون الداخلية بعد دراسة المشروع تؤيد الزيادات الواردة لكونها تنسجم مع التطور الاقتصادي والمادي الحاصل في الاقليم في الوقت الحاضر وبالتالي تؤدي الى دعم خزينة الاقليم

ويحد من ارتكاب الجرائم للتفضل للأطلاع مع التقدير.

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، رای لیژنە دارایی تکایە.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن.

نوکە رای لیژنەی دارایی دەخینم،

المجلس الوطني لكوردستان العراق

كوردستان ـ اربيل

لجنة الشؤون المالية والاقتصاد

العدد : ج/٢٠

التاريخ : ٧/١٠/٢٠٠١

السيد رئيس البرلمان المحترم

م/ تعديل الغرامات الواردة في قانون العقوبات

تحية واحتراماً

إجتمعت لجنتنا صباح يوم الاحد الموافق ٧/١٠/٢٠٠١ لدراسة ومناقشة مشروع تعديل الغرامات في قانون العقوبات الرقم (١١١) لسنة ١٩٦٩ المعدل. وندرج ادناه توصياتنا باكثرية الاعضاء وكالآتي:

أ ـ ان يكون الحد الادنى للغرامة (٢٠) ديناراً حيث ان اقل مبلغ للغرامة في القانون الاصلي نصف دينار وكان الحبس عن كل ليلة نصف دينار ايضاً وفي المشروع الجديد ينزل (٢٠) ديناراً عن كل ليلة حبس لذا نجد من الضروري ان يكون الحد الادنى للغرامة (٢٠) ديناراً.

ب ـ يكون مقدار الغرامات بالشكل التالي:

١ـ في المخالفات مبلغاً لا يقل عن(٢٠) ديناراً ولا يزيد على(٣٠٠) دينار.

٢ـ في الجنح مبلغ لا يقل عن(٣٢٠) ديناراً ولا يزيد عن(١٥٠٠) دينار.

٣ـ في الجنايات مبلغ لا يقل عن(١٥٢٠) ديناراً ولا يزيد على (٥٠٠٠) دينار.

هذا ولكم الامر، مع فائق التقدير.

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێزان سەرۆکی کوتلەو وەزیرە بەڕێزەکان بۆیان هەیە هەر کاتێ بیانەوێ تەعقیبی بکەن مولاحەزەیەکیان هەبێ ئیشارەتەکمان بدەنێ بۆ ئەوەی مەجالی قسە کردنیان بدەینێ، ئەگەر وانەبێ ئەندامانی بەڕێز تەنیا پاش ئەوەی ئێمە دەرگای موناقەشە ئەکەینەوە ئەو وەختە بۆیان هەیە دەستیان بەرز کەنەوە بۆ پرسیارەکان، ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە لە سەر موقتەرەحی

حکومەت وئەو ئیتفاقیەی دوایی کراوە و، ئیستا وەزعەکە تێگەیشتن، پرۆژەیەک هاتووە پرۆژەی حوکمەتە لیژنەی یاسایی لەگەڵ حوکمەتدا جارێکی تر دانیشتۆتەوە بە یەکەوە پێشنیارێکیان تەقدیم کردوە جا لە سەر ئەوە هیچ مولاحەزیەک هەیە لە سەر ئەو تەکنیکە، مامۆستا مەلا محمد تاهیر فەرموو.

بەڕێز مـــلا مـــحـــمـــد طاهر زین العـــابدین:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن.

لە ئەولەن هاتووە (یکون مقدار الغرامات المنصوص علیها فی قانون العقوبات رقم(١١١) المعدل)، چونکە المعدل ئەوەی کە تەعدیل کراوە بۆ مەعلوماتی جەنابی لیژنەی یاسایی تەبعەن ئەیزانن کە عقوبەی غرامە لە لیژنەی یاسای سزا کاندا نەماوە بە هیچ نەوعێک، بەندی یەکەمی ئەم پرۆژەیە ئیلغافی ئەو بڕیارە بێت حەقە ئەوەی کە غرامەکانی لابردووە، یەعنی ئێمە بڕیارێک، تەبعەن هەیە کە غرامە لە یاسای سزا کان ئەبەد نەماوە، حەقە ئیلغافی ئەو بڕیارە بکرێ ئەوسا پرۆژەکە بەندەکانی دابەزێندرێت و، یاساکەش نازانم پەسەند دەکرێ بە بڕیار یا بە یاسا و، رای جەنابتانە لە ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان، لەگەڵ رێزمدا.

بـەڕێزســـــەرۆکی ئـەنجـــومــــەن:

ئێمە مەبەستمان ئەوەیە جارێ موناقەشە لە سەر ئەوە بکرێ، فەرموو جەنابت دانیشە، زۆر سوپاس .

ئەگەر موناقەشەی لە سەر هەیە، جا لە سەر ئەوە موناقەشە بکرێ نەک بەندەکانی یاساکەی یا ناوەرۆکی یاساکە نا، ئیستا ئەمانەوێ لە سەر ئەوە موناقەشە بکرێ ئەوەڵ جار حکومەتی هەرێم، ئەنجومەنی وەزیران پرۆژەکی پێشکەش کردوە، ئەم پرۆژەیە رەسمیە لای ئێمە خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە، یەعنی ئەساسی موناقەشە بێ لە سەر پرۆژەی یەکەم بێ کە لێرە خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە، بەڵام دوای ئەوە لیژنەی یاسایی پاش ئەوەی تەحویل کراوە بۆیان ، لیژنەی یاسایی لەگەڵ نوێنەرانی حوکمەت لەگەڵ تەدوینی قانونی دانیشتون ئیتفاقیان لە سەر سیغەیەک کردووە هەر بۆ عەینی پرۆژەکەی تر بۆ سیغەیەکی تر لە سەر ئەم مەوزوعە هیچ را وتێبینی هەیە، مامۆستا مەلا هادی فەرموو.

بەڕێز مـــلا هادی خـــضـــر کـــوێخـــا:

بـەڕێزســــــەرۆکی ئـەنجـــــومــــــەن.

وەکو پرۆژەکە ئیتیفاقیان لە سەر کردووە شتی باشە ئێمە موافقین لە سەری، من شەخسیەن بە باشی دەزانم، بەڵام یەک شت هەیە، بەنسبەت موخالەفات کە دەڵێ (٥٠) دینار.

بـەڕێزســـــەرۆکی ئـەنجـــــومــــــەن:

ئەمانەوێ جارێ داخیلی ئەم مەوزوعە نەبین، ئەوە لە وەختی خۆیا، ئەو وەختە ئەتوانن باسی ئەوە

بکەن ، کاک شێخ یحییێ.

بەڕێز یحـــیی مـــحـــمـــد عـــبـــد الکریم:

بەڕێزســـەرۆکی ئـەنجـــومـــەن.

ئیتیفاقیان لە سەر کردوە تەوزیع نەکراوە،جا باشتر وابوو تەوزیع بکرایە بخوێندرایەوە ئەوسا ئەندامان تێبینیان هەبوایە، جا ئەگەر تەئجیل بێ بەرای من شتێکی ئیعتیادیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومـــەن:

زۆر سوپاس، کاک محمد صدیق فەرموو.

بەڕێز مـــحـــمـــد صـــدیق هروری:

بەڕێزســـەرۆکی ئـەنجـــومـــەن.

لێرە لیژنەی قانونی دوو رای داوە، رای یەکەم لە ٦/ ١٠/ ٢٠٠١ دەڵێت ئەو مەشروعە بە جۆری قانون پێشکەش بکرێت نەک بە قرار، زۆر سوپاس.

بەڕێزســـەرۆکی ئـەنجـــومـــەن:

زۆر سوپاس، کاک حەمە عەلی تۆفیق فەرموو.

بەڕێز حـــمـــە علی توفـــیق مـــیـــرزا فـــتـــاح:

بەڕێزســـەرۆکی ئـەنجـــومـــەن.

جەنابی لیژنەی یاسایی ئیشارەتیان بە ماددەو ئەو خاڵانە بکردایە کە ئیلغایان کردووە لەئەسلی قانونەکەی حکومەت، لە بەر ئەوە پێویستە بەراستی لێرە قانونی ژمارە (١١١) چی لێ ئیلغا کراوە و، بەدیلەکەشی بوترێ چونکە قانونەکە لە بەر دەستمان نییە رەنگە وتۆزێ زەحمەتیش بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومـــەن:

قانونەکە زەحمەت نییە، ئەخوێندرێتەوە ماددە لە دوای ماددە موناقەشە ئەکرێ، ئێمە موناقەشەمان لە سەر ئەم موزوعە بۆیە کردەوە بۆ ئەوەی پیشانی بدەین کە ئێستا ئەبێ تەسویت بکەین لە سەری، ئێمە بەمەشروع ئەو ئیتیفاقیەی نێوان لیژنەی قانونی ودیوانی تەدوینی قانونی، ئەوە بە مەشروع ئیعتیبار ئەکەین، ئەیخەمە دەنگ دانەوە، یەعنی ئەوەی ئاخیر جار خوێندرایەوە ئەوە بە مەشروع ئیعتیبار ئەکەین و، لە سەر ئەوە موناقەشە ئەکەین، جا تکام وایە لەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ئەکەن، ئەوە بکەین بە ئەساسی مەشروعەکە دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس.

ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا و، لەسەر ئەم مەشروعە موناقەشە ئەکرێ ئێستا، جا تکامان وایە بە دیباجەوە ماددە بە ماددە

بخوێندرێتەوە بۆ ئەوەی موناقەشەی بکەین،فەرموو

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بسم اله الرحمن الرحيم

بأسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

رقم القرار:

تأريخ القرار:

قرار

إستناداً الى أحكام الفقرة(١) من المادة (٥٦) من القانون رقم(١) لسنة ١٩٩٢ المعدل، وبناءاً على ما عرضه وزير العدل ووافق عليه مجلس الوزراء قرر مجلس الوطني لكوردستان ـ العراق بجلسته المنعقدة بتاريخ / / ٢٠٠٢ تشريع القانون الآتي :

اولآ: يكون مقدار الغرامات المنصوص عليها في قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩ المعدل كالآتي:

١ـ في المخالفات لا تقل عن (٥٠) ديناراً ولا تزيد على (٣٠٠) دينار.

٢ـ في الجنح لا تقل عن (٣٠١) دينار ولا تزيد عن(١٥٠٠) دينار.

٣ـ في الجنايات لا تقل عن(١٥٠١) دينار ولا تزيد على(٥٠٠٠) دينار.

ثانياً: تنزل المحكمة من مبلغ الغرامة عشرين ديناراً عن كل يوم يقضيه المحكوم عليه في التوقيف.

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن:

ثانیەنی ناوێ ئەوەلەن کافیە، رای لیژنەی یاسایی لەسەر ئەوە رای خۆتانە، تێبینی تر تان هەیە؟.

بەڕێز کەرەش نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەخێر.

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن:

نیتانە، لیژنەی ناو خۆ.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەخێر، هیچ تێبینیمان نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی

بەڕێز جەمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینی مەو موخالەفە پێشنیار دەست پێتکەتن زۆرە چونکە موخالەفە حەددی ئەدنا دەبێتن موورادفی موورادیف بێتن بۆ سجن، مادەم گوتە سجن (٢٠) دینار بۆ هەر شەوێ، لێرەش موخالەفات دەست پێ دەکات (مبلغ لا یقل عن عشرین دینارا ولا یزید) ئەو کاتە مەجالی جەنابی حاکم هەیە چ (٢٠) دینار بێت تا (٣٠٠) مەجالی هەیە چونکە(٥٠) دینار باشە، یەکێک پارەی نییە، هەر شەوێ (٢٠) دینارە چەند شەو لە سجن دەمێنێ،(٥٠) دابەشی (٢٠) ناکرێ، نیو شەو نییە لە قانوندا دەبێ عەدەدی شەوەکان موساوی بێتن بۆ مەسایلی ئەو پارانە کە شەوی چەندی لێی دابەزینیتن، قانونی ئەسلی عیراقی(نیو) دینار بوو، هەر شەوی بە نیو دینار حساب کردبوو، ئێستا مادام شەوەکەی بە (٢٠) حسابی کردوە با لە (٢٠) دەست پێ بکرێتن، یەک شەو لە سجن دەمێنێتن دوو شەوە ئەوە تەقدیری مەحکمە دەمێنێ، بۆ جنح ئەوانیش دەبێت فەرقەکی هەبێتن، هەر حەددی ئەدنا چەند دەست پێ ئەکرێتن،بۆ نموونە، موخالەفات تا(٣٠٠) دینار تەواو(فی الجنح لا یقل عن (٣٠١)) یەک دینار قیمەتی نییە با (٣٢٠) دینار دەست پێ بکا، ئەگەر دابەشیشی بکا بە عەدەدی شەوەکان تەواو دەردەچن، ئەگەر (٣٠١) دابەشی (٢٠) بکەن کەسر دەردەچن دەبێ لە (٣٢٠) دەست پێ بکاتن، جنح تا (١٥٠٠) دینارە دەبێت فەرقی مابەینی جنح وجنایات هەبێ جنح (١٥٠٠)ە دەبێت جنایات لە کەمی لە (١٥٢٠)بی، یەعنی شەوێکی فەرق بێتن لە کەمی شەوێک سجن زیاد بێتن لە (١٥٢٠)دەربکرێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، فەرموو وەڵامی بدەوە.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن.

مەوزوعی (٢٠) دینارەکە پەیوەندی بە تەحدیدی غرامەوە نییە، (٢٠) دینار هەر شەوێک ببرێ، باشە ئەگەر حاکم (٣٠) دیناری حوکم دا خۆ(٣٠) دینارەکە دابەشی دوو شەوان نابێ شەوی (١٥) دینار، مەوزوعەکە ئەوە نییە، جەریمەی موخالەفەیە، لە کاتی خۆشی دا لە (٣٠) دینار زیاتر نەبوو و، سێ مانگ لێرە مەوزوعەکە موشەرع ئەوە ی بە (نظر اعتبار) وەرگرتووە، ئەگەر هاتوو چەند مانگێکی حوکم دا (٥٠) دینار بۆ ئەوەی بگاتە ئەو حەددەی(٣٠٠) دینار، (٢٠) دینار نیهائیەن رەبتی نییە بەوەی.

دووەم: (٣٠١) دینار حەدی فاسیلە لە نێوان دوو جەریمە، یەعنی لە موخالەفات ٥٠ ـ ٣٠٠ بۆ

ئەوەی شێوەی جەریمەکە بگۆڕێ لە موخالەفە بۆ یەکێکی تر دەبێ شتەکی بۆ زیاد کەی (١) دینار کافیە بۆ ئەوەی زیاد بێ و، هەروەها هیچ پەیوەندیەکی بەوە نییە ئەو پارە دابەش بکرێ یان نەکرێ، کابرا دادەنیشی دوو شەوان لەوێ بێ (٤٠) دینار لە پارەکە دەبڕێ، یەعنی بۆ دەبێ ئەو پارەیە دابەشی (٢٠)دینار بکرێ، ئەوە پەیوەندی بە دابەش وهەندەسەوحسابات نییە بۆ ئەوەی دابەش بکرێ و، جنایاتیش عەینی شت مخالەفات هەتا(١٥٠٠) چووە مەفروزە جنایات لە (١٥٥١) دینار دەربکاو، لە قانونی عقوباتیش بۆ ئەوەی برایان بزانن تەنیا لە موخالەفات (٣٠) دینار هاتبوو لە (٣) مانگ زیاتر نەبوو، لە جنح مەفتوح بوو لە جنایات ئەسلەن غەرامە نەبوو، لەبەر ئەوە بەو شێوەیە هاتووتە خوارێ زۆر رێک وپێکە پارەکە و،موشەریع هەموو جەوانبی لێک دایتەوە، بۆیە بەو شێوەیە هاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە تکایە دەستیان بەرز کەنەوە، بەڕێز کاک شێخ عەفان.

بەڕێز عفان عثمان نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هیچ تێبینیم نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەی فریاکەوتین ئەم ناوانەن:

بەڕێز د. رزگار .

بەڕێز د. ادریس.

بەڕێز سفر محمد حسین.

بەڕێز ابراهیم سعید.

بەڕێز احمد ابو بکر.

کەسی تر ماوە، بەڕێز کاک جمیل فەرموو، بەڵام حەقی یەک تەعقیبت هەیە لە سەر ئیقناعەکەی خۆت، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دوای بەڕێزم کاکە رەش فەرمووی موشەریع هەموو شتی بەر چاو خستوە،گەر هەموو شتی بەرچاو خستوە دوو جار لیژنەی قانونی لا دانیشتوە دوو رای نادات، (٣٠١) ئەڵێن ئەوە فەرقی فاسیلە ئەمە ئەیزانین نێوان جنح وجنایات چەندە ئان نێوان موخالەفەو جنح چەندە یەک(١)دینار فەرق بێتن حەددی فاسیل لە کەمی لەبەر ئەوەی (٢٠) دینار شەوێکی فەرقی هەبێتن لە بەر ئەوە فاسیلەکەی دەبێتن (٣٢٠) دەست پێ بکرێتن ،(١٣٢٠)دەست پێ بکرێتن و، حوکامی ئێمەش

ئەوەندە شارەزا نەبێتن(٣٠) دینار، نەخێر ئەوە دەزانن دەکاتە (٢٠) دینار ئەو وەختە زۆر ئاساندە ئان دەکاتە (٤٠) دینار حوکامی ئێمەش زۆر شارەزانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێزکاکە ڕەش فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(٢٠) هەر شەوی نازانم بۆ شەوەکە بە(نظری اعتبار) وەردەگیرێ، شەوەکە موشەریع بۆی داناوە ئەگەر هاتوو کابرا پارەی نەبوو گیرا لەباتی پارە کە چەند شەو دەگیرێ، نازانم ئەو شەوە بۆ بویتە (٢٠) دینار بەڵام وادیارە بەڕێز لیژنەی دارایی دوو رای نەدەبوو بەرامبەر لیژنەی یاسایی، لیژنەی یاسایی ئامادەیە ئەگەر بە قەناعەتی وابی شتەک راست نییە یان بە هەڵە چووە ئیعادەی نەزەر بکاتەوە وەک لیژنەی مالی ئیسرار لە سەر ئەم قەتعە ناکا فەرقەکە ئەوەیە کە دوو جار دانیشتین، ئێمە داوای یارمەتی لە شارەزایان دەکەین قسەیان وەردەگرین بۆ ئەوەی توشی هەڵە نەبین نەک وەکو لیژنەیەک کە دابنیشێ تەحەکم بە رای خۆی بکا واتەسەوربکا کە هەمووی راستە کەچی زۆریشی هەڵەیە،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک جمیل فەرموو.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

رایا لیژنا ئابووری چونکە پشتی دراسەتەکا درست ودگەتە قەناعەتکێ بە هەندێش لە رایا خۆ نایەتە خوارێ چونکە پشتی دراسەتەکە تەواو نەکو نە قانونی ئەسلی خوێندوە نە پرۆژەکە لای هەیانە مەجبور دەبێ لە ریئاسەت وەربیگریتن دووبارە لە بەر ئەوە هەر لیژنەیەک بۆ چونی خۆی هەیەو، ئەو تەقدیرەش کە چ لیژنەیەک خۆ ماندوو دەکا یان نەکاتن ئەوەش ریئاسەتی پەرلەمان ئەیزانێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تەواو بوو ئەم مەوزوعە لە لایەن هەردوو لا، تەواو بوو، زۆر باشە، بەڕێز کاک د. رزگار.

بەڕێز قاسم محمد قاسم(د. رزگار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من وەکو رەئی تەبیعی لەسەر نینە، بەس موجەرد ئیستیفساردکەم دوو سێ حاکما کە موجوودن و

وزیری داراییش مەوجوودە لیژنەی قانونی لە سێ حاکما پێک هاتیە، رەئی ئەوان لەسەر ڤێ قانونێ ئەڤە بیە کە مەجالێ ئان هامشێ حەرەکێ قابلیا ئیختیارا ناڤ بەینا حەد ئەقسا و حەد ئەدنا یێ قەرارێ کێمێ دکێن بۆ نمونە وان ئینان گەرەک ئیشارەت ڤێت کرن، شەخسەک دێتە کوشتن لە دوو حالەتادا حالەتەک کەمینە کە قەتلەکی عەمەدە و سەبق ئیسرارە، یێ دوو ژێ شەرەک دێچێ بت ناڤ دێتە سەر کوشتنێ، یەعنی ئەڤ مەجالێ هامشێ، هامشێ حوریەتێ حەد ئەدنا حەد ئەقسا ئەڤ قەرارە ئان ئەڤ قانونە هەنیل دفەوەن کێن دگێت نزانم ئەگەر برادەرانی لیژنەی قانونی وزیرێ دارایی ئەگەر تەفسیرێکی ببێ یان بۆ چوونێک ببێت، زۆر سوپاسی دکەین و، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاک د.ئیدریس.

بەڕێز د.إدریس هادی صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ناحیەی فەنی ئەگەر مولاحەزە بکەین، ئەوان کە ٢٠ دیناریان داناوە، فەرزەن یەکێک من نالێم ٢٠ دیناری نییە یان نەیویست بدات بلێ سجنم بکە، حەددی ئەدنا دوو شەو سجن دەبێت دەکاتە ٤٠ دینار، خۆ دوو شەو نیو سجنی ناکەن بۆ ئەوەی ٥٠ دیناری لێ وەربگرن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تۆ ئەندازیاری بۆ خاتری خوا، سێ شەو حەپسی دەکەن.

بەڕێز د.إدریس هادی صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەبەستم ئەوەیە ئەگەر حەددی ئەدنا ٤٠ دینار بێ، بۆ ٣٠٠ لەوانەیە گیروگرفت دروست نابێت، یەعنی کە دایدەنێین فەقەرەکان پەیوەندیان بەیەکەوە هەیە بەیەکەوە لکاون، تەنزیلی ٢٠دینار دەکات لە هەر شەوێک کە تۆ دایدەرێژی، لە ناحیەی قانونی من مەبەستم ئەوەیە بۆ نمونە لە ٤٠ دینار تا ٣٠٠ هیچ گیروگرفت دروست ناکات، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر بیکەینە ٥٠ دینار شەرت نییە ٥٠ دینار غەرامە دەکات، ٦٠ غەرامە دەکات یان ٨٠ غەرامە دەکات، کەسریش عادەتەن کە کەسری تێکەوت بە رۆژێک حیساب دەکرێت، بەڕێز حاکم سەفەر، فەرموو.

بەڕێز سفر محمد حسين:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان، بەراستی پرۆژەکی زۆر ڕێک و پێکە و، وابزانم پێویست بوو زووترمان کردبا، بەراستی ئەو غەراماتانە زۆر موناسبە لەگەڵ وەزعی ئابووری و بەهای دیناری عیراقی ئێستا، تشتەکی زۆر بچوک هەیە ئەویش لەوانەیە مەتبەعی بێت، لە فەقەرەی٣دا هاتووە(الجنح لا تقل عن(١٥٠١)دينار ولا يزيد علي (٥٠٠٠) دينار)، (ولا يزيد) بکەینە (ولا تزيد)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕاستە زۆر سوپاس، بەڕێز کاک ئیبراهیم سەعید.

بەڕێز إبراهيم سعيد محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی تاکو زیاتر بکەوینە ناو سورەت، یەعنی دەبێت زانیبامان قانونی ئەسڵی ئەڤ هەر سێ فەقەرەیە چۆن بووە ئینجا ڕەئی خۆمان دابایە باشتر بوو، کەوا جێگای خۆی گرتیە ئەم فەرقی پارە، یەعنی ئەگەر بزانیایە پێشتر چەندە ئینجا ڕەئی خۆم دەدەم، ئەم ڕەقەمانە باشن یان نا؟ یان ئەو غەراماتانەی ئێستا، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک ئەحمەد عەلی عومەر.

بەڕێز أحمد علي عمر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینی من بەنیسبەت فەقەرەی (٢لەگەڵ ٣)ە حەد ئەعلا کەیە من دەیبینم (١٥٠٠ و٥٠٠٠)دینارە کە گونجاو نییە لەگەڵ بارودۆخی ئابووری ئەمڕۆ، هەروەها گونجاویش نییە لەگەڵ جەسامەتی جەریمەی جونەح و جینایە، من پێشنیار دەکەم ئەگەر بکرێ بە ١٠٠٠ دینار بۆ جونەح و لەگەڵ ٣٥٠٠ بۆ جینایە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

حەددی ئەدنا یان حەددی ئەعلا؟.

بەڕێز أحمد علي عمر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ حەد ئەعلا، حەددی ئەعلای جونەح ١٠٠٠دینار و هی جینایە ٣٥٠٠دینار، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی فەرموو تکایە.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی بەڕێز کاک د. رزگار فەرمووی کەوا حەددەکی فاسڵ نییە بۆ تەحریک، هەیە حەددی فاسڵ بۆ تەقدیری حاکم مەتروکە، بۆنمونە دەڵێت لە٥٠ دینار تا ٣٠٠دینار، لەوانەیە موخالەفەکی زۆر بەسیت دەکات، لەوانەی حاکم بە٦٠دینار یان٨٠دینار حوکم دەکات، موخالەفە هەندێک لەوەی قورستر هەیە، لەوانەیە بە٢٥٠ یان ٢٠٠، ئەوە بۆ حاکم تەقدیرە، ئەو٣٠٠دینارە دانراوە کە لەوە کەمتر نەبێت یان لەوەی زیاتر نەبێت ئەو مەسافەیە مەتروکە بۆ تەقدیری حاکمی وجەسامەتی جەریمەکە، هەروەها بەنیسبەت جونەحیش عەینی شت، بۆ نمونە کابرایەک لەوانەیە یەکێک تۆزێک لووتی بریندار دەکات واتە شتەکی بەسیتە، دەچێتە نەخۆشخانە لەوانەیە دوو رۆژ داخیل دەبێت، ئەو جونحەیەی کە دێتە پێشی(١٠٠٠)دینار حوکم دەدات، لەوانەیە بە لووت دارسانێک لەوانەیە(٣٥٠)دینار حوکم بدات، دیسان ئەوە مەتروکە بۆ تەقدیری حاکم، ئەوە حەرەکەیە لەبەینی ئەم دوو لایە مەتروکە بۆ تەقدیری حاکم، ئەوەی بەڕێز کاک إبراهیم فەرمووی بەنیسبەت قانونی عقوبات(٣٠)دینارە بەنیسبەت موخالەفات لە(٣٠)دینار زیاتر نییە یان سێ مانگ حەپس، بەنیسبەت جونەح(٢٠٠)دینار بوو، بەنیسبەت غەرامەی جینایات مەفتوحە، بەڵام برادەران تەسەوریان وایە، ئەو غەرامەتە بەدیلی عقوبات نییە، بەنیسبەت جینایات کابرایەک مەحکومە بەقەتل یان لەبەر چاوی خەڵکانێک زەلامێکی کوشتووە، تەبعەن غەرامەکەی بەنیسبەت ئەو عقوبەیەکی تەبەعییە، یەعنی کابرا حوکم درایە شەش مانگ لەگەڵ غەرامەی(١٠٠٠)دینار یان (١٥٠٠)دینار، ئەو غەرامەیە لەو حاڵەتە بەدیلی عقوبەکە نییە، بڵێین ئەو کابرایە زەلامێک دەکوژێت و بە(١٥٠٠)دیناری حوکمی دەدەن و خەلاس، بابەتەکە ئەوە نییە، غەرامە تەقریبەن شتێکی تەبەعیە لەوانەیە موخالەفەشی تێدا هەیە، بۆ نمونە(٢٥)ی مرور دەڵێ زەلامێک مردیە تەختیتی شورتەش دەڵێت کابرای سایق موخالیفە، تەبعەن دوو شت هەیە، لە لایەک کابرا کوژرایە، لە کابرا کوژرانەکەی شەش مانگ حوکم دەدات و، لە موخالەفە مروریەکەش کە خەتای ئەوە (١٥٠٠)دینار غەرامە دەدات، لەبەر ئەو حاڵەتانە بەدیلی عقوبە نییە غەرامەکە بڵێین لە هەموو حاڵەتێک بەدیلیەتی، بەنیسبەت ئەوەی کاک ئیدریس فەرمووی بابەتەکە دوو رۆژی حوکم بدات(٥٠)دینار کەسرەکە، کەسر لە قانون نییە، (٢٤)کاتژمێرە، خۆی بە سەعاتە بابەتەکە بە رۆژیش نییە، دەڵێت تەوقیف دەکرێت(٢٤)سەعات، یەعنی شەو و رۆژ، ئەگەر بڵێین رۆژەک دەکاتە(١٢)سەعات، کە دەڵێین (عن كل يوم يعني كل٢٤ساعة)، بەنیسبەت کاک سەفەریش سوپاسی دەکەین و پێی پرۆژەکی باش بوو، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەسی تر تێبینی هەیە، ئەی بۆ ئەو پێشنیاری کەم کردنەی (١٠٠٠)ی بە (٣٥٠٠) وەڵامی ئەوەتان نەدایەوە.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی بە رەئی ئێمە بابەتی غەرامات زۆر تر ئەو لایەنانەی کە بەرپرسن لە تەنفیزی ئەوان زیاتر دەتوانن تەقدیری ئەو مەسەلانە بکەن،با ئێمە داخیلی ئەوە نەبین کە عەلا ئەساس بابەت پارە پەیدا کردنە، تەقدیری ئەوان لەو حوکامانەی کە مومارەسەی ئەو شتە دەکەن، تەبعەن ئێمە ئیستیئناسمان بە رەئی ئەوان کرد، پرۆژەکەش لە لایەن حکومەت هاتووە بەم شێوەیە، لەبەر ئەمە ئێمە بە پەسندی نازانین دەستکاری ئەو برە پارەیە بکەین کە لە دوو جیهەت پەسەند کرایە، جیهەتێک حکومەت خۆی پەسەندی کردیە، جیهەتێک ئەو جیهەتەی کە موکەلەفن بەتەنفیزی یاسایەکە ئەوانیش پەسەندی دەکەن، لەبەر ئەوە باشتر وایە دەستکاری مەبلەغەکە نەکرێت وەکو خۆی بڕوات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز حاکم نمر.

بەڕێز نمر کچو هسام(وزیری هەرێم):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان، بەراستی من تەوزیحێک دەدەم لە تەبیعەتی جەرائیمدا،

١ـ (موخالفات - جنح - جنایات)، یەعنی سلاحیاتێت حاکمێ لە غەرامات (٣٠)دینار پتر نییە، ئێمە هەموو دەزانین غەرامەیش وەکو عقوبەی حەپس عقوبەیەکی ئەسڵییە، لەکاتی (٦٩)وەختی ئەو غەرامە دانرا بەرامبەر عقوبەتی ئەسڵی دانراوە، وەکو حەپس ئەسڵەن (٣) ساڵ عقوبەتی غەرامەی حەد ئەقسا (٣٠٠) دینار بوو، تەبعەن ئەو (٣٠٠) دینارە هەنگی ژی تەبعەن زروفی ئابووری ئی وەختی دانا، لەوانەیە ئەو رۆژی کرێکار کرێی(١٠و٥)درهەما بوو، ربع دینار بوو، یەعنی لەو کاتە وەختی داینا(غرامة لا تقل عن نصف دینار) لەوانەیە زوعفی رۆژانەی کرێکار بوو، یان دوو رۆژا، ئەوەی کاک جەمیل دبێژت(٢٠)دینار کەمتر نەبیت، یەکەم عقوبە هەدەفێ وی دیارە، دوو سێ ئەهدافی هەیە ئەوە رەدعە و ئیسلاحە و ئەمن و ئاساییشە و کۆمەڵگایە، ئەگەر بێن وەختی بەری نیو دینار تەئسیرا خۆ هەبوو، بەڵام ئێستا(٢٠)دینار تەئسیری نییە، یەعنی هیچ کرێکارێک نییە رۆژێ (٥)دینار کار نەکات، یەعنی ئەوەش لەسەر موراعاتی زروفی ئابووری دانراوە زروفی ئیجتماعی و زروفی سیاسی، بەنیسبەت جەرائیم و ئەوانە هەمووی دانراوە، هەندێ برادەر دبێژن تەداخول هەیە، فەسڵ نییە نیوڤەکا غەرامات بۆ

جۆرەها جەرائیم راستە لە قانونی کۆن نەبوو، بۆ نمونە حاکمی جونەح ئەگەر قەزیەی جونەح بوایە هەر(١٠) دیناری غەرامە دەکرد، بەلاّم موخالەفە(٣٠) دینار ناتوانی زیاتر بکات، بەلاّم ئێمە فەسلّمان کردیە، لەوانەیە باشتر بێت روون تر بێت بۆ حاکمی جونەح هەتا تەلاعوب نەکات و بزانێ ئەوە عقوبەیەکی ئەسلّیە دەبوایە کار پێ بکەت، باوەڕ بکەم بۆ زروفی ئێمە پێویستن، یەعنی حاکم دەست غەراماتان بکەت باشترە، ئێمە چەند حەدی حەپس کەم بکەین و خەلّک زیندان نەکەین باشترە، ئەگەر بێژین(٢٠)دینار بێت، (٢٠)دینار ئەو کێ حەپسیە رۆژانە حکومەت لێ سەرف دەکات، یەعنی شتەکی زۆر ئاساییە، من دەبینم ئەگەر تۆ بێژی(٥)دینار بۆ غەرامات شتەکی زۆر ئاساییە، ئەوەش شوونە چونکە لی وەختیشێ حاکم وەختێ نیڤ دیناری دەدات تەئسیرا پێنجی دیناری ڤێگا هەبوو، دەبوایە(٥)دینار حەدی ئەدنا، چونکە دەبێت حاکم مولزەم بێت کار پێ بکات و موخالەفە دەوری خۆ ببینێت، ئەڤەیێک لە ئەسبابێ (الحد من إرتكاب الجرائم خاصةً المخالفات)، ئەز دبینم قانونەکا تەبعەن لە زروفی ئابووری سیاسی و کۆمەلاّیەتی بە بەرچاو وەرگرتیە، من دەبینم شتەکی دروستە یەعنی هیچ کەم و کوریەکی تێدا نییە، لەگەلّ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بۆ بەڕێز حاکم نمر، بەڕێز کاک سعید یعقوبی.

بەڕێز محمد سعید أحمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر جەنابت مەجال بدەی بۆ ئەوەی برادەران تێبگەن هەندێ پێناسە هەیە، ئەویش مەبەست چییە لە (حبس بسيط من ٢٤ ساعة الى ٣ اشهر وحبس شديد من ٣ اشهر الى ٥ سنوات) سجنی موئەقەت زیاتر لە(٥ سالّ تا١٥ سالّە) و سجنی موئەبەدیش موددەکەی(٢٠)سالّە سێدارەش هەر سێدارەیە(شنقاً حتى الموت)، لەگەلّ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاک فەرسەت، فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

موداخەلەی من لەسەر عنوانەکەیە، بەراستی بابەتەکەش حەسم کرایە پێش ئێستا وا بزانم لیژنەی قانونیش تەئیدی بابەتەکەی کرد بوو، ئەوە بەشێوەی بڕیار نەبێت بەشێوەی قانون بێت، چونکە تەعدیلی ئەحکامی قانونی عقوباتە نابێت بڕیار بێت، ئیتر وەک قاعیدەیەکی گشتی پەرلەمان ئیشی دەرکردنی قانون وقەراراتە بەشێوەیەکی ئیستیسنائی دەری دەکات، ئەگەر بێت و لە حالّەتێکی مەحدود بێت مەنحی سیقە بە حکومەت بدات یان سەحبی سیقەی لێ بکات یان

لیـژنەیەک دروست بکات لیـژنەکـانی دائیـمی دروست بکات، بەڕەئی من قـانونـی بێت، چونکە ئەگەر لیژنەی قـانونی تەئیدی ئەو ڕەئییەی کرد باوەڕ ناکەم پێویستی بە دەنگدان بێت، چونکە بابەتێکی قـانونی سرفە، ژمارەی فەقەرەکان بێتە گۆڕین ببێتە (المادة الاولی او المادة الثانیـة او المادة الثالثة..الخ)لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

زۆر سوپاس، هیچ پێشنیارتان هەیە لەسەر ئەمە لیژنەی یاسایی، پێشنیارتان نییە، حکومەت.

بەڕێز حـاکم نمر کـچـو هسـام(وزیری هەرێم):

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن.

ئێمە پەسەندی دەکەین هەر چی گرنگ و مەزمونە بۆ ئێمە ئەگەر بە قەرار بێت یان قانون، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

فەرموون بەندی ماددەکان بخوێنەوە.

بەڕێز کـاکـەرەش مـحـمـد نقـشـبندی:

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن.

إستناداً الی أحکام الفقره الاولی من المادة(٥٦)من القانون رقم(١) لسنة١٩٩٢ المعدل وبناءاً علی مـا عرضـه وزیر العـدل ووافق علیـه مـجلس الوزراء، قـرر المجلس الوطني لکوردسـتـان - العراق بجلسته المنعقدة بتأریخ / / إصدار القرار الآتي:

اولاً: یکون مقدار الغرامات المنصوص علیها في قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة١٩٦٩ المعدل کالآتي:

١- في المخالفات لا تقل عن(٥٠)دیناراً ولا تزید علی (٣٠٠)دینار.

٢- في الجنح لا تقل عن(٣٠١) دینار ولا تزید عن(١٥٠٠)دینار.

٣- في الجنایات لا تقل عن (١٥٠١) دینار ولا یزید علی(٥٠٠٠)دینار.

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

زۆر سـوپاس، تکا لەو ئەندامـە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی یەکەم پەسـەند دەکەن دەسـتـیـان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، سێ ئەندامی بەڕێز پەسەندی ناکەن، بە زۆرینەی دەنگ ماددەی یەکەم وەرگیرا، ماددەی دووەم.

بەڕێز مـحـمـد سـعـیـد أحـمـد یعـقـوبی:

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن.

ثانیاً: تنزل المحکمـة من مبلغ الغرامة عشـرین دیناراً عن کل یوم یقـضیـة المحکوم علیـه في

التوقيف.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟، هیچ تێبینی نییە، کەواتە ماددەی دووەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی دووەم پەسەند دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس ، ماددەی دووەم بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەی سێیەم.

بەڕێز محمد سعید أحمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ثالثاً: اذا كانت الجريمة معاقباً عليها بالغرامة فقط فتكون مدة الحبس التي تقضي بها المحكمة في حالة عدم دفع الغرامة يوماً واحداً عن كل عشرين ديناراً على ان لا تزيد مدة الحبس في كل الاحوال عن سنتين.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئێمە پێشنیارێکمان هەیە لەسەر ئەو ماددەیە، بەرزترین غەرامە(٥٠٠٠) دینارە، دابەشی(٢٠)ی کەن (٢٥٠)ڕۆژ دەکات، ساڵێک ناکات، قەد بۆ دوو ساڵ دەرناچێت، حەددی ئەعلا هەر(٢٥٠)ڕۆژە، حاکم نمر، فەرموو.

بەڕێز نمر کچو هسام(وەزیری هەرێم):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی ئەڤە(٥٠٠٠)دینار حەددی ئەعلای داناوە، ئەڤە بۆ غەرامات موتەراکیمە، ئەگەر هاتوو موتەوالی غەرامات هەبوو، یەعنی (في حالة عدم دفع الغرامات فقط) نەک بۆ زەروورە، یەعنی دوو ساڵە، ئەگەر غەرامات هات (عن عدة جرائم) موحاکمە بوو و، متراکیم بوو، لەو کاتە دەتوانیت دووساڵ پتر نەبێت وەکو ئەوەی کابرایەک(٦٠)ساڵ حوکم دەدرێت، بەڵام نابێت سجن موئەبەد لە (٢٥)ساڵ پتر بێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک فەرسەت فەرموو.

بەڕێز فرست أحمد عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تەعقیبم لەسەر پێشنیارەکەی کاک نەمر هەیە ،یەعنی یەکێک(١٠) موخالەفەی کرد بێت، دوور نییە تاریخەکەش موختەلیف بێت، ئەو کاتە لە(١٠)موخالەفە هەر موخالەفەیەک سێ مانگ حەپس بوو، یان مانگێکی حەپس بوو، وەختی حەپس بە تەواوی تێپەڕیوە، بە تەداخوول

تەنفیزی ناکەین ئەو کاتە، بە ئاسایی بە تەعاقوبە، مادام بە تەعاقوب بێت بۆ غەرامە بە تەداخول بێت، لەبەر ئەوە من نازانم وەڵامی چیە؟ لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تەعقیب هەیە، فەرموو حاکم نمر.

بەڕێز نمر کچو هسام(وزیری هەرێم):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی ئەو تەداخول و ئەو ئیشکالە پێویست ناکات، چونکە شتەکە وازیحە، بەنیسبەت بە تەعاقوب شتەکی واریدە، بەڵام ئەڤە بۆ حاڵەتی غەرامە ئیستیسناء نەهاتیە، غەرامە ئەگەر هاتوو(٥٠٠٠) دینار بوو، نەک بۆ زەروورەت هەتا دوو ساڵ، بەڵام لەوانەیە ئەوی تر ببێتە(١٠٠٠٠)دینار، ئەگەر هاتوو بە تەعاقوب نەدات غەرامە هەردوو عقوبە ئەوە دوو ساڵ تێدەپەڕێت، هەتا عقوبەی قانونی کۆنیش وایە، هیچ ئیزافاتی نەکردیە، ئەو نیسبەی تەناسیبی نەهێنێتە بەرچاو، ئیتر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چونکە ئەو حەپسی وتوە، چونکە حەپس یەعنی جونح، جونح حەددی ئەعلای(١٥٠٠)دینارە، ئەبێت چەند جونحی کرد بێت تاکو دوو ساڵ حەپسی بکەی، (١٠)زیاتر تەقریبەن.

بەڕێز نمر کچو هسام(وزیری هەرێم):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەڤە ئیشارەت پێدا، ئەم موقارەنە بۆ بکەی یەعنی غەرامە و ئەوی تر، یەعنی ئەو غەرامەی بەو شێوەیە دانەنراوە کو بۆ نمونە عقوبەی جونح پێنج ساڵە پێنج ساڵ ئەگەر لەگەڵ(٢٠) لێک بدەینەوە دەبێت چەند بکات؟ عقوبەی غەرامە قاسی ترە و تەشدید ترە کە بەم شێوەیە دانراوە، یەعنی مناسەبەی نەکردووە کو(٢٠)دینار موقابیلی هەر ڕۆژێک حەپس بێت، ئەگەر دوو ساڵ بێت لەوانەیە عقوبەکی موتەراکیم بێت، چونکە (١٠)زیاتر دەبێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بە قانونی پێشتر بەم شێوەیە هاتووە.

بەڕێز نمر کچو هسام(وزیری هەرێم):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ بەم شێویە هاتووە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شـــێـــروان ناصح حـــیـــدری:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن.

من یەک پێشنیارم هەیە، بەنیسبەت حەپس هەتا (٥) ساڵ جائیزە، یەعنی هەتا ئەگەر جەریمەی موتەعەدیدیش نەبێت، لەوانەیە لە(١) جەریمە هەتا (٥) ساڵ مەحکەمە حوکمی بدات، لێرە لە دوو ساڵ زیاتر غەرامەکەی حیساب نەکرێت بەراستی، مەسەلەکە ئەوەیە، مەسەلە تەداخوول نییە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن:

یەعنی لە جێگای خۆیەتی، زۆر سوپاس، تکایە ماددەکە جارێکی تر بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیدەینە دەنگدان.

بەڕێز محـــمـــد ســـعـــیـــد احـــمـــد یعـــقـــوبی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن.

ثالثاً: اذا كانت الجريمة معاقباً عليها بالغرامة فقط فتكون مدة الحبس التي تقضي بها المحكمة في حالة عدم دفع الغرامة يوماً واحداً عن كل عشرين ديناراً على ان لا تزيد مدة الحبس في كل الاحوال عن سنتين.

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن:

زۆر سوپاس، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی سێیەم پەسەند دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، تکام لە هەموو ئەندامەکان دەکەم دەستیان بەرز کەنەوە، چونکە بێ دەنگی نییە، دەبێت ڕەئی خۆتان بڵێن کێ پەسەندی دەکات و کێ پەسەندی ناکات، زۆر سوپاس، ماددەکە بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی چوارەم.

بەڕێز محـــمـــد ســـعـــیـــد احـــمـــد یعـــقـــوبی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن.

رابعاً: ايقاف العمل بأحكام الفقرة الثالثة من قرار مجلس قيادة الثورة المرقم(١٠٤) في٢٧/١/١٩٨٨.

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن:

شەرحێکی بەسیتی بۆ بکەن بۆ ئەوەی بزانین چیە؟

بەڕێز کـــاکـــەڕەش مـــحـــمـــد نقـــشـــبندی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن.

بەڕێزان فەقەرەی سێ کە ئیشارەتی پێدرا، ئەوە نەسەکەیەتی(تکون الأحكام و القرارات الصادرة

في الدعاوي والجنح بالغرامة التي لا تزيد عن ١٥٠٠دينارا باتا، بإستثناء الجنح المخلة بالشرف فأن أحكام قرارات صادرة فيها تكون خاضعة لطرق الطعن بمقتضى القرار)، ئێستا بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن بەم شێوەیە هاتووە، تەنیا ئەو جەرائیمانەی موخیلە بەشرف حەقی هەبوو کابرا غەرامەکە بدات و تەعنی لێ بدات، ئێمە دەمانەوێت سەربەخۆیی بدەینە هاوڵاتی بۆ ئەوەی تەعن لە هەر قەرارێک بدات کە حاکم غەرامەی دەدات، هەر قەرارێک دەتوانی تەمیزی قەرارەکەی بکات، بۆ ئەوەی هاوڵاتی مەحروم نەبێت لە حەقێک، چونکە حاکمە، وا تەسەور دەکات غەدری لێ کرا . وا مەجالی هەبێت تەعن لە قەرارەکە بدات، ئەوە بە موتلەقی هاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە، ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە دەستیان بەرز کەنەوە، کاک د. رزگار فەرموو.

بەڕێز قاسم محمد قاسم(د.رزگار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دکەم (مجلس قيادة الثورة)نەمێنێ، یەعنی (إيقاف العمل بأحكام) کافیە، ئەو (مجلس قيادة الثورة) نەبێت، موجەڕەدە یەعنی قەرار دیارە رەقەمی دیارە ئەوی تر پێویست ناکات، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئێمەش پێشنیارێکمان هەیە، ئەگەر بەنەزری ئیعتیبار وەربگیرێ، یان وەلامێکمان بدەنەوە، (ايقاف العمل)بە عام نەبێت، هەر چەندە خۆی تەحسیل حاسڵە، بەڵام بۆ دیقەت باشترە، ئێمە قەرار بۆ ئێرە دەردەکەین یان قانون بۆ ئێرە دەردەکەین، (ايقاف العمل في إقليم كوردستان بأحكام الفقرة.....)، تحصيل حاصلە خۆی، فەرموو وەڵامی د. رزگار بدەنەوە، فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ چی تێدا هەیە، خۆی قەرارەکە ئەو دەریکردووە، ئێستاش قەرارەکەمان پێ باش نییە لایدەبەین، یەعنی ئەوە نییە تەئیدمان کردبی قەرارەکە لادەبەین، لەوانەیە مجلس وزرا قەرارەکە دەردەکات، لەوانەیە دیوانی ریئاسە قەرارێک دەردەکات، با ئیلتیباسێک پەیدا نەبێت لەو شتانە، تەئیدیشمان نەکردیە و لایدەبەین، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مامۆستا محمد تاهیر ئەگەر ئەم کێشەیەمان بۆ چارەسەر بکات، (يوقف) یان (إيقاف).

بەڕێز مـــلا مـــحـــمـــد طاهر زین العـــابدین:

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومــــەن.

بۆ ئەوەی نەسەکە تەواو ببێت (یوقف العمل بأحکام)، باشترە.

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومــــەن:

زۆر سوپاس، تکایە ماددەکە جارێکی تر بخوێنرێتەوە.

بەڕێز مـــحـــمـــد ســـعـــیـــد احـــمـــد یعـــقـــوبی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومــــەن.

رابعاً:یوقف العمل في اقلیم کوردستان ـ العراق بأحکام الفقرة الثالثة من قرار مجلس قیادة الثورة المرقم(١٠٤) في٢٧/١/١٩٨٨.

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومــــەن:

زۆر سوپاس، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی چوار پەسەند دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس ماددەکە بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی پێنجەم.

بەڕێز مـــحـــمـــد ســـعـــیـــد احـــمـــد یعـــقـــوبی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومــــەن.

خامساً: یعاقب بالحبس على السرقة التي تقع في غیر الاحوال المنصوص علیها في المواد(٤٤٠) لغایة(٤٤٥) من قانون العقوبات رقم(١١١) لسنة ١٩٦٩المعدل ویجوز تبدیل العقوبة المقررة في هذه الفقرة الى الغرامة التي تزید على(٣٠٠)دینارا اذا کانت قیمة المال المسروق لا تزید على (١٠٠) دینار.

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومــــەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە تێبینیان هەیە دەستیان بەرز کەنەوە، کاک فاتح فەرموو.

بەڕێز فـــاتح مـــحـــمـــد امـین:

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــومــــەن.

وا بزانم سزا لەسەر کردەوەکەیە نەک لەسەر چەندیەتی کردەوەکە، کە لێرە سزا دەدرێت لەسەر دزی دەدرێت، جا ئەگەر(١٠٠) بێ یان(٢٠٠) بێت، وا بزانم ئەگەر سەیری شەریعەتی ئیسلامی بکەین کە هاتووە لەسەر دزی حوکمی خۆی هەیە کە دەڵێت(السارق و السارقة فاقطعوا أیدیهما) نەی گووەتوە ئەگەر بزنێکی دزی دوو پەنجەی ببڕن، ئەگەر حوشترێکی دزی هەموو دەستی ببڕن، یەعنی لێرە سزاکە لەسەر کردەوەکەیە نەک لەسەر چەندیەتی کردەوەکە، ئەگەر ئەم ماددەیە لەگەڵ ماددەی شەش و پێنج دا بەراوورد بکەین مەسەلەن دەڵێت (یعاقب بالسجن المؤبد مرتکب جریمة

سرقة السيارات) فەرقی چیە لەگەڵ دزینی مەخزەنێکا، دەتوانی تۆ ئەو کردەوانەی کە لە دوایی روو دەدات لە دزینی سیارەکە شتی تر مەسەلەن پیاو ئەکوژێ یان جەریمەکی تر دەکات ئەوە رەبت بکرێت بە شتێکی ترەوە، بەڵام دزی هەر دزیە ئەگەر(١٠٠)بێت یان (٢٠٠)یان(١٠٠٠)بێت، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز مەلا تاهیر فەرموو.

بەڕێز ملا محمد طاهر زين العابدين:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت سەریقەوە تەبعەن شەرت و شروتی خۆی هەیە، حیزر و میزری هەیە، زۆر بەزەحمەت عەینی شت هەتا ئەو حەددەی لەسەری دێتە دی، مەسەلە ئەوە نییە کە تەنها ناوی سەریقە بێت ئیتر موستەحەقی ئەوە بێت کەوا دەستی ببرێت، لەگەڵ رێزمدا، بۆ کاک فاتح، شتی ترم تەبعەن لەسەری هەیە کە ئەویش(ويجوز تبديل العقوبة المقررة في هذه الفقرة في هذه المادة)، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز جمیل سندی.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەسڵێ مەشروعی هاتبی (بالغرامة التي لا تزيد على٢٠٠دينار) ئەگەر بەرێ خۆ بدەینە وەزعی هاوولاتی، دێتە بەر ئاخافتن وەزعی هاوولاتیش، لێرە زیاتر عقوبەیە، ئەسڵی پرۆژەش لە رێئاسەتی ئەنجومەنی وەزیرانەوە هاتووە (بالغرامة التي لا تزيد على ٢٠٠ دينار اذا كانت قيمة المال المسروق لا تزيد على مائتي دينار)، ژ(٢٠٠) دینار یەکسەر ببێتە (٣٠٠) دینار، بەتایبەتی (يجوز تبديل) یەعنی بۆ تەقدیری حاکمە، ژ بەر هەندێ، من وا دەبینم وەکو خۆی بمینێتن (بالغرامة لا تزيد على مائتي دينار)، گەر بەرێ خۆتان بدەنە وەزعی هاوولاتیش چەند وەزعێکی موزرییە، چەند ناخۆشە، نەکو ئەوا هایلایف بژی ئان وەزعی وی زۆر زۆر باشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من باوەڕ ناکەم تۆ دیفاع لە هاوولاتی بکەی، ئەوە دیفاع نیە لە هاوولاتی، ئەوە دیفاعە لە هاوولاتییەکی موخالیف، (٣٠٠) دیناری نیە، دەچێتە حەپسەوە، حەپس دەکرێت، با دزی نەکات، فەرمووە کاک جەمیل.

بەڕێز جـــــمـــــیل عـــــبــــــدی سندی:

بەڕێز ســــەرۆکی ئەنجــــومــــەن.

دێته بەر ئاخافتن ئیمام عومەر خوتبەیەکی داشت، راسته دەست برینی راوەستاند، گوتی بەرێ خۆ بدەنە زوروفی خەلکی ژی. ئێـساش منالێکه تووشی مـوشکیلەیەک بوو ئان نەستـەلەیەک ئان چەند نەسـتـەلەیەک دزی، یەعنی بۆ منالی من هەمـوو شـتـێک بخـوات، قـوربەسـەرێک ئان هێتیمێک شتەکی نەخواتن، دەبێت ئێمە سەیری وەزعی ئەوانیش بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن:

زۆر سوپاس کاک جەمیل، بەڕێز کاک فەرسەت فەرموو.

بەڕێز فــــرست احــــمــــد عــــبــــدالله:

بەڕێز ســــەرۆکی ئەنجــــومــــەن.

ئەگەر بێتو تەماشای پرۆژەی یاساکە بکەین، تەماشای دەکەین تەنزیمی دوو حالەت دەکات، مەوزوعێکی عامە ،ئەویش غەراماتە بەنیسبەتی هەمـوو تاوانەکان، پاشان نەقل دەبێت دەچێتە مـەوزوعـێکی تایبـەت، ئەویش مـەوزوعی دزیە، ئەو بابەتە لەگەڵ برادەرانی ئەندامـانی لیـژنەی یاسایی پێش وەخت موناقەشەمان کرد، تەقریبەن ئەوانیش هەمان بۆچوونیان هەبوو، باشتر وا بوو، ئەگەر بێتو پرۆژەی یاسایی مەحسوور بێت لەسەر غەرامات و، پرۆژەیەکی تر هی دزین بە جیاوازی بێتە تەنزیم کردن، ناحیەی هونەری و ناحیەی صیاغە باشتر دەبێت ئەوە لە لایەک، ئەگەر بێتو نەکرێتن ئان برادەران تەماشا بکەن زەحمەتە، ئێستا بێتە چارەسەر کردن، تەعدیلی هەر یاسایەک ئەوەیە چارەسەری موشکیلەیەک بکات، بە حوکمی تەخەسوسی. من ناحیـەی یاسایی ئیحتیکاکمان لەگەڵ برادەرانی حاکمەکان کردووە، ئەوەی من دەزانم کێشەی سەرەکی مەحاکم دوو بریار بوون لە ماوەی شەڕی عێراق و ئێران دەرچوو بوو، هەر تاوانێک پاش ئاوا بوونی رۆژ بێتە کرن دوور نیە دزینی مریشکێک حوکمی لە سێدارەدان بێت، پاش ئینتیـفازە تووشی موشکیلەیەک بوون، لەسەر شتێکی سادە کابرا حوکمی لەسێدارەدانی وەربگرێت، هەستان چیان کرد، مەجبوور بوون تەخفیفیان دەکرد بەگوێرەی ماددەی (١٣٢) لە یاسای سزاکان، دەیان کردە موئەبەد، لە موئەبەد زیاتر هیچ مەجالیان نەبوو سزاکە دابەزێنن و، ئەو موشکیلەیە تاکو ئێستا ماوە، مادام ئەو پرۆژەیە چارەسەری چەند حالەتێکی دزی دەکات، وەکو بە عەرەبی دەڵێن (من باب اولی) چارەسەری مەوزوعی سەرەکیان کرد، رێزدار وەزیری عەدلیش لێرە دانیشتووە و، وەزیری ناوخۆش لێرە دانیشتووە، نوێنەری حکومەتیش بەڕێز حاکم نەمر لێرە دانیشتووە، هەرسێکیانیش وابزانم ئاگاداری ئەو وەزعەنە، بۆ چارەسەری ئەو وەزعە یان لە هەمان پرۆژە چارەسەری بکەین، ئەو دوو بڕیارە رابگرین و جارێکی تر کار بە ماددەی (٤٤٤) بکرێت، یانیش بۆ ئەو مەوزوعە ئیکتیفاء بەو حەددە بکەین بۆ تەنزیم کردنی غەرامات، ماددەکانی تر

تەئجیل بکەین و لیژنەی یاسایی بە ئیعتیبار پێویستی بەوە ناکات کە پرۆژەیەکی تازە تەقدیم بکرێت، چونکە ئەسڵی پرۆژەیە دەبێتە دوو بەش، لیژنەی یاسایی بەڕێزان ئەندامانی ئەو لیژنەیە چارەسەری ئەو وەزعە بکەن بە پرۆژەیەکی تایبەت، یانیش چارەسەری کەموکوڕیەکە بکەن و، بە چارەسەر کردنی ئەو کەموکوڕیەش، لەوانەیە لەو دانیشتنەدا فریانەکەون دیراسەتی بکەن و تەسبیتی ئەو دوو بڕیارە بکەن، هەر چەندە من حەز دەکەم رای لیژنەی یاساییش بزانین و، بەڕێزان وەزیرەکانی تایبەتمەند بەو مەوزوعە، ئەگەر پەرلەمان ئاگادار بێت، دوور نیە برادەران زیاتر ئاگاداری وەزعەکە بن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فعلەن وەکو گوترا ئەو دوو بڕیارەی کە هەیە (١١٣٣) لە (١٩٨٢/٩/٢)، لەگەڵ (١٦٣١) لە (١٩٨٠/١٠/٣٠)، ئەو دوو بڕیارە هەموو دزیەکانی کە لە ماددەی (٤٤٠)دا هاتووە، هەتا ماددەی (٤٤٥) هەمووی تەشدیدی سزای تێدا کردووە، تەشدیدی سزاکەش هەمووی بە لایەنی لەسێدارەدان ڕۆیشتووە، فعلەن وەکو جەنابی سکرتێر فەرمووی دائیمەن حوکمەکان بە لاپەرە (١٣٢) تەسجیلی سزاکە دەکەن لە لەسێدارەدان دەیکەنە موئەبەد، فعلەن ئەوە شتێکی نارێکە بۆ هەموو تاوانێک بەو شێوەیە بڕوات، بەس وا تەسەور دەکەم ئەو مەوزوعە لەگەڵ جەنابی نوێنەری ئەنجومەنی وەزیران باس کرا، وا تەسەور دەکەم راگرتنی ئەو دوو بڕیارە پێشکەش کراوە یان نەکراوە، نازانم ئەوجا موافەقەت کراوە یان نەکراوە لە دوارۆژ، نازانم ئەوجا ئەوان رایان لەسەر ئەو دوو بڕیارە چ دەبێت، چونکە بە حەقیقەت ئەوە مەفروزە، بەڕێز وەزیری داد و حکومەت بەشێوەیەکی گشتی را لەسەر ئەو دوو بڕیارە بدەن، ئێمە وەکو لیژنەی یاسا رامان وایە کە ئەو دوو بڕیارە رابگیرێت، تاوەکو هەر تاوانێک بەپێی جەسامەتی خۆی تەعامولی لەگەڵدا بکرێت، تاوانێکی بچووک لەگەڵ یەکێ گەورە مەفروز نیە، بۆ نموونە دزینێکی گەورە و کوشتن نابێت تەعامول بکرێت لەگەڵ دزینی موزەخەیەک، بە حەقیقەت نابێت تاوانێکی بە تفەنگ بچێتە سەر ماڵێک و کابرای لە حەمامێ بکەن و هەتا ماڵەکەی تالان دەکەن و لەگەڵ کابرایەک بچێت دوو قەنەفە بدزێت یان کورسیەک یان مافورێک بدزێت، خۆی مەفروزە فەرق بکرێت، هەر تاوانێک بەپێی جەسامەتی تاوانەکە بێت، ئێمە لەگەڵ ئەوەینە ئەو دوو بڕیارە لابچن، بەس بەنیسبەت ئەو پرۆژەیەی کە ئێستا بیکەینە دوو پرۆژە، ئەگەر هاتوو برادەرانی حکومەت بڕیار بدەن کە ئەو دوو پرۆژەیە، ئەو بڕیارە رادەگرن، ئێمە لامان نیە ئەو ماددەیەی کە موتەعەلیقە بە دزین، ئەو ماددەیە رابگیرێت، هەتا ئەوان ئەو دوو بڕیارە جێ بەجێ دەکەن، عەجەبا ئەوجا دەیکەن یان نایکەن،

ئەگەر نا با بڕوا ئەو مەوزوعە، ئەگینا ئێستا مەوزوعی تاوانی سەیارە لە گۆڕێیە، دەبێت حوکمیان دەن بە لەسێدارەدان، فەرقیشی زۆرە دەبینی کابرایەک دەچێت سەیارە بە زەبری تفەنگ وەردەگرێت لەگەڵ یەکێ لە مزگەوت سەیارەیان لێ دزیوە، بە حەقیقەت دوو حالەتی جیاوازن، مەفروزە هەر یەکێک بە نەزەری ئیعتیبار وەربگیرێت، ئێمە بە باشمان زانی بە موئەبەد حوکمی بدەین و تەحدیدی بکەین، بۆ ئەوەی نەگەڕێینەوە بۆ ماددەکانی (٤٤٠ تا ٤٤٥) کە تەشدید کراوە بەو بڕیارە کە حوکم بکرێت بە لەسێدارەدان و، راش مەتروکە بۆ پەرلەمان، نازانم رای حکومەتیش بەنیسبەت ئەو دوو بڕیارە چۆن دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز مامۆستا هادی وەزیری داد فەرموو.

بەڕێز هادی علی عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەندەی ئێمە ئاگادارین لە ئەنجومەنی وەزیران کاتی خۆشی باس کراوە و، لە وەزارەتی دادیش لەگەڵ حاکمەکان و لەگەڵ تەدوینی یاسایی باسی غەرامات کراوە و، هەروەها باسی ئەو چەند ماددەیە لە یاسای سزاکان کراوە، بەتایبەتی ئەوەی پەیوەندی بە دزینەوە هەیە، هەر دووکیان باس کراون و لەو بارەیەوە پرۆژە نێردراوە بۆ پەرلەمان و بۆ ئەنجومەنی وەزیران، هەتا کاتی خۆی لە ئەنجومەنی وەزیران لیژنەیەک پێک هێنرا، موراجەعەی هەمووی کردەوە، دوایی لە تەدوینی یاسایی موراجەعە کراوە و نێردراوە، یەعنی هەمووی پێکەوە بوو، ئێستا من پێم باشە ئەمەی کە لێرە دەکرێت، وەکو کاک فەرسەت وتی من پشتگیری پێشنیارەکەی دەکەم، ئەوەی پەیوەندی بە غەراماتەوە هەیە، وەکو یاسای پرۆژەیەک یان بڕیارێک، ئەوە ئێستا تەسبیت بکرێت بە جیا باشە، ئەوەی کە پەیوەندی بە دزینەوە هەیە بکرێتە پرۆژەیەکی تر، ئەگەر لە دانیشتنێکی تری پەرلەمان دیراسەتی لەسەر بکرێت و رای لەسەر بدرێت باشە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تەعقیبی تر هەیە لەسەر ئەو مەوزوعە، فەرموو کاک د. لەتیف.

بەڕێز د. لطیف محمود احمد برزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری پێشنیارەکەی بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەم و، ئیشکالێکیش لە لام دروست بووە لە بڕیاری ژمارە (٥) لە (١٩٩٨/١/١٧) (مجلس قيادة الثورة) دەڵێت (تحل عقوبة الحبس محل عقوبة الغرامة أينما ورد في قانون العقوبات العراقي رقم (١١١) لسنة ١٩٦٩)، لەبەر ئەوەی بەو بڕیارە ئیلغای سزای غەرامەی کردووە، کە ئێمە ئێستا کەمی دەکەین یان زیادی دەکەین، جا من پێم باشە ئەم شتە تەئجیل بکرێت بۆ ئەوەی ئەو فەقەرەیەش ئیلغاء بکرێت یان

ئیزافەیەکی بۆ بکرێت، یان ئیشکالەکە حەل بکرێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێشنیارەکە تەئجیل نیە، پێشنیارەکە ئەوەیە، ئەوەی کە پەیوەندی بە غەراماتەوە هەیە، ئێستا بە یاسا دەربکرێت، ئەمە یەکەم شت، ئەوەی کە پەیوەندی بە دزینەوە هەیە، یەعنی حوکمی ئوسوولی بدرێت، وەکو جاران پێش ئەو بڕیارەی (٨٨) ئەوە بە پەلە، ئەگەر ئەنجومەنی وەزیران پرۆژەیەکمان بۆ بنێرن، تاکو پەرلەمانیش پەلەی تێدا بکات، زوو بڕیاری لەسەر بدات، لەگەڵ ئەوەی کە لە (١٩٩٨)ەوە دەرچووە، دوای (٩/٨) ڕاپەرین دەرچوو بێت، نافذی مەفعول نیە لە هەرێمی کوردستان، فەرموو کاک شێروان حەیدەری.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە حەقیقەت ئەو پرۆژەیەی کە هاتووە، چارەسەری مەوزوعی غەرامات دەکات لە یاسای سزاکان کە مەبدەئێکی عامە و، زۆربەی ماددەکان بەوە بەستراوە، جگە لەو ماددەیەی کە ئێستا خوێندرایەوە پەیوەندی بە دزینەوە هەیە، من وای بە باش دەزانم ئەگەر ئەو دوو بڕیارە بێت لەگەڵ ئەو برگەیە دەمج بکرێت بە پرۆژەیەکی تایبەت ئەوە لە ناحیەی تەبویبیش ڕێکوپێک ترە، ئەو یاسایەش لە جێگای خۆیەتی کە ناوی لێ دەنێین یاسای غەرامات، چونکە چارەسەری غەراماتە لە یاسای سزاکان تەنها تایبەتە بەوە و، من ئومێد دەکەم لە وەزیری داد غەرامات تەنها لە یاسای سزاکان نیە، لە زۆربەی مەوادی سزا لە قەوانینەکانماندا هەیە، ئومێد دەکەین کە پرۆژەی لاحیقیش بێت بەپێی قەوانین، نەک تەنها یاسای سزاکان بگرێتەوە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش لاریمان نیە کە ئەو دوو ماددەیەی موتەعەلیقە بە دزین تەئجیل بکرێت، بەزووترین کات، چونکە ئێستا مەوزوعی دزینی سەیارە زۆر لە گۆڕێیە، بە سەراحەت هەیە تاک تاک دەبێت و، مەحاکم پەکیان کەوتووە نازانن چۆن حوکم بدەن، دەبێت یەکسەر حوکمی لەسێدارەدانی بدات، ئەوجا ئەو سەیارەیە لە پێش مزگەوت دزرا بێت یان بە زەبری تفەنگ، هەر دووکی هەمان شتن، لەبەر ئەوە ئەگەر برادەران لە ئەنجومەنی وەزیران بە زووترین کات ئەو پرۆژەیە بنێرن، هەم ئیتفاقی عەمەل بێت بەو دوو بڕیارە، ئەو مەوزوعی دزینی سەیارانە پەیوەندی بەو دزینانەوە هەیە، بە زووترین کات بۆمان بنێرن و، ئێمەش بەزووترین کات دیراسەتی دەکەین و عەرزی بەڕێزتان دەکەین، بۆ ئەوەی عەرزی پەرلەمان بکرێت، خراپ نیە ئەو ماددانە تەئجیل بکرێن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە رای بەڕێز وەزیری داد و نوێنەرانی حکومەت و لیژنەی یاسایی بەو شێوەیەیە، ئەو دوو ماددەیەی هاتووە لەم پرۆژەیە لاببرێت بچێتە سەر پرۆژەیەکی تر، دەیخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ئەو پێشنیارە پەسند دەکەن ئەو دوو ماددەیە جیا بکرێنەوە لەم یاسایە لە یاسایەکی تری ئایندەی نزیکدا دەربچێت دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بەگشتی دەنگ پەسند کرا، ماددەی پێنجەم و شەشەم دەخرێتە لایەکەوە ماددەی حەوتەم دەبێتە پێنجەم فەرموو بیخوێنەوە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة:

لايعمل بأي نص يتعارض وأحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟، دیارە نیە دەیخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی پێنجەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی شەشەم.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة:

على مجلس الوزراء تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟، دیارە نیە دەیخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی شەشەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، ماددەی شەشەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی حەوتەم.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة:

يعمل بأحكام هذا القانون اعتبارا من تأريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟، دیارە نییە دەیخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی حەوتەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، ماددەی حەوتەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا،ئێستا هەموو یاساکە دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە هەموو یاساکە پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بە گشتی دەنگ هەموو یاساکە وەرگیرا، زۆر سوپاس.

خاڵی دووەمی بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان، کاک فەرسەت دەڵێ چارەگێک یان نیو سەعات پشوو دەدەین، دوای ئەوە دەست بە یاسای حزبەکان دەکەین.

بەردەوام دەبین لەسەر کاروباری دانیشتنەکەمان، خاڵی دووەمی بەرنامەی کارمان:

هەموار کردنی یاسای حزبەکانی هەرێمی کوردستانی عێراقە، تکایە جارێکی تر پرۆژەکە بخوێننەوە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بسم الله الرحمن الرحيم

بإسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

رقم القرار:

تأريخ القرار:

إستنادا لأحكام الفقرة (١) من المادة (٥٦) من القانون رقم (١) لسنة (١٩٩٢) المعدل، وبناءاً على ما عرضه وزير الداخلية و وافق عليه مجلس الوزراء، قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتأريخ / / تشريع القانوني الاتي:

المادة الاولى:

تعدل الفقرة (١) من المادة الثالثة وتكون كالاتي:

١ ـ لكل مواطن من مواطني اقليم كوردستان العراق والساكنين فيه بصورة دائمية ممن تتوفر فيهم الشروط حق المشاركة في تأسيس الاحزاب.

المادة الثانية:

تضاف الفقرة التالية على المادة الرابعة ويكون تسلسلها (٦) وكالاتي:

٦ ـ ان لا يتعارض منهاجه ونظامه الداخلي مع النظام العام.